VIII.

„Economia“ din 1806 — de Şincai.

In anul 1806 a apărut în crăiasca tipografie a Universităţii ungureşti din Buda o carte în 8° mic de 123 de pagini şi 15 pagini nenumerotate pentru indice, întitulată „Povăţuire către Economia de Câmp pentru Folosul Şcoalelor Româneşti cea[l]or din Ţeara ungurească, şi din părţile ei împreunate. Cu milostiva îngăduinţă a împărăteştii, şi Chesaro-Crăeştii, şi Apostoliceştei Măriri. Ne legată cu 30 crei“. (cf. şi *Bibliografie veche* II 486). Autorul ei nu se cunoaşte. Iorga (*Ist. lit. sec.* XVIII p. 246) crede că ea ar puteà fi a lui Petru Maior sau lucrată din îndemnul lui.

Cartea aceasta fiind extrasă pentru Dicţionarul Academiei, de mult mi-a bătut la ochi asemănarea mare ce există între limba ei şi cea a *Hroniculuı* lui Şincai. Adesea găsim în amândouă cărţile aceleaşi cuvinte, expresii şi nuanţe de sensuri, neîntrebuinţate sau rare la alţi scriitori (un exemplu găseşte cetitorul la discutarea etimologiei lui *îmboldorì* p. 232, altele în Dicţionarul Academiei, d. ex. *îmbuiecì* s. v. *buiac* etc.). Presupunerea că autorul acestui manual de Economie a fost chiar Şincai o întăreşte urmàtoarele pasaje: „Pre vreme ploioasă, deacă se pasc oile în râturi, mai totdeauna capătă călbează. . .; de aceasta oilor le caută să se stângă, tătuş am văzut în Ardeal, în varmeghea Dăbâcei, la Groful Vaş Daniil, că cu brahă şi cu otcă de vinars (rachie) s'au mântuit de călbează nu numai oile, ci şì vitele ceale cornute, care încă se călbezise“ (p. 94). „Am văzut cu ochii în Ardeal, varmeghia Dobâcei, satul Suhutard la groful Vaş Daniil, unde se scoteà puii de curcă câte cinci şase sute“ (p. 109).

Contele Vass a fost, precum se ştie, sprijinitorul lui Şincai, la care a petrecut timp îndelungat pe când erà instructorul copiilor lui.

Acest manual dovedeşte cu câtă râvnă lucrà Şincai pentru ridicarea şcoalelor româneşti.

Sextil Puşcariu.

BDD-A14630 © 1920-1921 Editura Institutului de Arte Grafice „Ardealul“
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-15 02:42:57 UTC)